

"Ik denk niet dat de literatuur dood is" (Dirk De Geest)

Heeft Herman Brusselmans een punt als hij zegt dat de literatuur dood is?

"Brusselmans sluit zich gewoon aan bij een algemene consensus die mensen hebben: literatuur heeft niet meer de betekenis die ze vroeger had", aldus De Geest. "Literatuur is uiteraard niet dood, maar het is duidelijk dat het belang van literatuur onderhevig is aan slijtage." De Geest legt uit hoe dat precies komt.

"Dat heeft voor een stuk te maken met de evolutie in de maatschappij, denk ik. Literatuur heeft vele eeuwenlang een centrale plaats gehad in het onderwijs. Dat kwam omdat men het idee had dat literatuur bijdroeg tot de vorming van individuen: de talige, mondighe vorming, maar ook de vorming van levenservaring en levenskennis. En niet alleen op individueel vlak was literatuur belangrijk, maar ook op gemeenschappelijk vlak, op het vlak van het stichten van een gemeenschap. Die factoren zijn in onze 21e eeuw grotendeels weggefallen. Andere media hebben deze plaats ingenomen: sociale media en zeker ook audiovisuele media"

"Sowieso moeten we een aantal nuances aanbrengen. Het is niet omdat mensen geen boeken meer lezen dat literatuur dood is en omgekeerd zullen veel lezers zich boos maken over het feit dat we het hebben over de dood van de literatuur, want ze hebben allemaal hun favoriete boeken in de kast staan. Als we historisch kijken, zien we wel dat literatuur blijkbaar hét spraakonderwerp geweest is, het belangrijkste deel van de cultuur. Dat prestige, die vanzelfsprekendheid is weg. Tot op zekere hoogte kun je zeggen dat er structureel een aantal factoren zijn die erop wijzen dat mensen minder lezen, maar vooral dat literatuur als zodanig niet meer het prestige geniet dat ze in de vorige eeuwen en tot voor 20 jaar had, zeker in de Westerse cultuur", vertelt De Geest.

Het volledige interview is te beluisteren op: <https://www.arts.kuleuven.be/nieuws> , met 'Dirk De Geest' in het zoekveld

---

Handout bij 'De dood van de literatuur' door prof. Dirk de Geest

0. Inleiding

- Verrassend? Waarom (niet)?
- Polemisch? Waarom (niet)?
- Relevantie van de kwestie
- Structuur van deze lezing

1. Literatuur op sterven: een bondige symptomatologie

- Waarom nog lezen? En wat?
- Een algemeen gevoel van crisis
  - ✓ Institutioneel (het boekbedrijf)

- Uitgevers, bibliotheken, boekhandels
- Literaire teksten (duurzaamheid, beschikbaarheid)
- 'Ontlezing'
- Literaire berichtgeving: de literaire kritiek en de academische literatuurstudie
- ✓ Literair-poëticaal (de literatuur zelf)
  - De vraag naar functie en 'urgentie'
  - De vraag naar identiteit
- Literatuur als temporeel gegeven

2. 'Moderne' literatuur: een korte genealogie

- Statische versus dynamische opvattingen van literatuur: canon vs. (r)evolutie
- Het ontstaan van 'literatuur': het gedrukte boek
  - De tekst: handzaam, goedkoper, circulatie
  - De auteur: niet langer een verteller
  - De lezer: de individuele lezer; democratisering van het lezen
  - De techniek
- Literatuur en moderniteit
  - Een nieuw maatschappelijk model: functionele differentiatie
  - De tekst: functieverlies, zoeken naar literaire 'autonomie', een eigen discours
  - De institutionele organisatie: uitgevers, tijdschriften, genootschappen
  - De auteur: het auteursconcept (eigenaar, stijl, postuur)
  - De lezer: het publiek, literatuur als Bildung
- Literatuur als avant-garde
  - Literaire autonomie: innovatie, literaire taal
  - De institutionele organisatie: schrijven in de marge
  - De auteur: een 'uitzonderlijke uitzondering', een writer's writer
  - De lezer: onbegrip, vervreemding en conflict
  - De tekst: anti-mimetisch, verkenning van de literaire taal
- Besluit: literatuur als probleem

3. De feniks van de literatuur

- Is literatuur dood? Leeft ze verder, herleeft ze? Wordt ze vervangen
- De grote vijver van de literatuur
  - De tekst: een nieuwe leesbaarheid, middlebrow
  - De lezer en de nieuwe media: interactiviteit
- De literatuur buiten haar oevers
  - Nieuwe genres in de literatuur
  - Literatuur in niet-literaire genres
  - Literatuur in de media: van Komen eten tot Game of Thrones

4. Besluit

Deze lezing is ook te bekijken op YouTube, zoek naar: [Lessen voor de XXIe eeuw: "De dood van de literatuur?"](#) of tik www.youtube.com/watch?v=_yr-UN7FrPE